

Dagvattenstrategi för Dals-Eds, Bengtsfors och Melleruds kommuner

Antagandehandling för Dals-Eds kommun

Antagen av Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun 2025-10-09 §69

Dagvattenstrategi för Dals-Eds, Bengtsfors, och Melleruds kommuner

Dokumenttyp: Strategi	Dokumentnamn: Dagvattenstrategi för Dals-Ed, Bengtsfors och Melleruds kommuner.		Fastställd 2025-10-09	Gäller från 2025-10-09
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Ansvarig avdelning/förvaltning: Plan- och bygg, VA		Reviderad -	
Dokumentinformation			Diariennr: KS-2025- 000252340	Version 1.0

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	3
Internationella och nationella mål och åtaganden.....	4
Vision.....	4
Utmaningar, åtgärder och mål.....	4
<i>Ekosystemtjänster och robusta bebyggelsemiljöer.....</i>	<i>6</i>
<i>En tydlig ansvarsfördelning.....</i>	<i>7</i>
Övriga dokument.....	8

Bakgrund

Föroreningar i dagvatten påverkar kvaliteten på yt- och grundvatten och därmed förutsättningarna för att nå samhällets mål om vatten med god ekologisk och kemisk status. Kraftiga skyfall och höga flöden innebär stor risk för skada på bebyggelse och infrastruktur. Dagvattenanläggningar kan utformas så att de både renar vatten och jämnar ut höga flöden, och dessutom bidra med estetiska och biologiska värden i våra tätorter. Dagvatten kan därmed bli en tillgång och möjlighet, i stället för ett problem.

Det enklaste dagvatten att rena är det som inte förorenats, och det billigaste dagvatten att leda bort är det som inte uppkommit. Ett hållbart samhällsbygge innebär att vi undviker material som läcker giftiga ämnen och låter dagvatten infiltrera så nära källan som möjligt. Det dagvatten som förorenats behöver renas, i första hand i öppna anläggningar, innan det leds vidare till recipient.

Dagvattenstrategin är ett verktyg för att skapa en långsiktigt hållbar dagvattenhantering och en tydlig ansvarsfördelning.

Dagvattenstrategin ska följas genom hela samhällsbyggnadsprocessen, från den översiktliga planeringen till detaljplaner, genomförande och förvaltning.

Dagvattenstrategin har tagits fram gemensamt av Bengtsfors, Dals-Ed och Melleruds kommun, samt Dalslands miljö- och energikontor.

Internationella och nationella mål och åtaganden

Agenda 2030 är en global handlingsplan för hållbar utveckling som antogs av FN:s medlemsländer 2015. Den innehåller 17 globala mål i arbetet för en hållbar utveckling. Flera av målen i Agenda 2030 kopplar an till dagvattenhantering, framför allt mål 11, om hållbara städer och samhällen.

Sveriges miljömålssystem består av sexton miljökvalitetsmål som syftar till att främja ett ekologiskt hållbart samhälle. Etappmålet om dagvatten innebär bland annat att kommuner ska integrera en hållbar dagvattenhantering i sina planprocesser.

I arbetet med att genomföra EU:s vattendirektiv beslutar Sveriges fem Vattenmyndigheter vart sjätte år om ett åtgärdsprogram, med åtgärds punkter som träffar kommunernas verksamheter. En av dessa punkter anger att kommunerna ska upprätta planer för bl a dagvatten, samt att kommunernas arbete med planer ska bidra till uppfyllande av miljökvalitetsnormerna för vatten, vilket en dagvattenplan bidrar till.

Utöver nationella mål och lagstiftning, så har Dals-Eds kommun genom sin Vattentjänstplan, som antogs 2023, beslutat att ta fram en dagvattenpolicy, Bengtsfors kommun genom sin VA-plan, som antogs 2016, beslutat att ta fram en dagvattenpolicy och Melleruds kommun genom sin VA-plan, som antogs 2018, beslutat att ta fram en dagvattenstrategi samt dagvattenplan.

Vision

Dalslandskommunerna strävar efter att bedriva en långsiktig och hållbar dagvattenhantering genom att integrera innovativa, naturbaserade och kostnadseffektiva lösningar. Vi arbetar för att skydda våra vattenresurser, minska översvämningsrisker och förbättra vattenkvaliteten, samtidigt som vi skapar gröna och attraktiva tätorter. Genom att identifiera och åtgärda brister i det befintliga dagvattensystemet och genom att tydliggöra olika aktörers ansvar och främja samarbete, skapar vi medvetenhet och engagemang för en hållbar dagvattenhantering.

Utmaningar, åtgärder och mål.

Dagvatten definieras som tillfälligt förekommande avrinnande regn- och smältvatten. Ju större andel hårdgjord yta i förhållande till mark där vattnet tillåts infiltrera, ju mer dagvatten att ta hand om.

Människans påverkan på klimat och natur innebär nya utmaningar där vi behöver anpassa den bebyggda miljön till nya förutsättningar, så som skyfall och värmeböljor. Ny bebyggelse och annan exploatering av mark innebär en ökad andel hårdgjorda ytor, från vilka vatten avrinner snabbt och därmed bidrar till ökad risk för höga flödestoppar som förorenar sjöar och vattendrag, men som också riskerar att skapa stor skada på kritisk infrastruktur, byggnader och egendom.

Tre utmaningar med dagvattenhantering ligger till grund för dagvattenstrategin:

- Välmående yt- och grundvatten
- Ekosystemtjänster och robusta bebyggelsemiljöer
- En tydlig ansvarsfördelning

Nedan följer en beskrivning av dessa utmaningar samt vilka åtgärder som kommunen ska vidta för att främja en hållbar dagvattenhantering.

Välmående yt- och grundvatten

Ur föroreningssynpunkt har dagvattnet länge varit en förbisedd påverkanskälla, kanske mest för att dagvattnets föroreningar och deras effekter inte syns lika tydlig som till exempel den övergödningspåverkan som bräddningar av spillvatten orsakar. Dagvattnet innehåller en bred palett av föroreningar från olika källor: oljor från bilar och arbetsfordon, däck och asfalt, metaller från tak, byggnader och bilar, näringsämnen från växtdelar, gödslade rabatter och blomlådor och mikroplaster från däckslitage och nedskräpning. Till skillnad från hushållens spillvatten, så leds dagvatten ofta orenat ut i närmsta sjö eller vattendrag.

För att nå målet om välmående yt- och grundvatten i Dals-Eds kommun ska följande åtgärder vidtas:

- Kommunen ska, i frågor om planer, i rådgivning vid byggnation och i rollen som fastighetsägare och förvaltare av byggnader och gator mm, verka för att ytskikt och andra material inte förorenar dagvattnet.
- Kommunen jobbar aktivt med information om tvätt av bil på gatan.
- Kommunen ska genom sina allmänna bestämmelser för vatten och avlopp (ABVA) ställa krav på kvalitet på det vatten som leds till den allmänna dagvattenanläggningen.
- Utsläpp av dagvatten till recipient får inte motverka att god vattenstatus uppnås i recipienten.
- Åtgärder inom verksamhetsområden för dagvatten ska genomföras enligt en åtgärdsplan. Recipienternas känslighet och typen av markanvändning i dagvattenavrinningsområdet ska ligga till grund för prioriteringar avseende dagvattenåtgärder i befintlig miljö.
- I första hand vidtas åtgärder vid källan, så att dagvattnet inte förorenas. I andra hand renas och fördröjs dagvatten lokalt genom småskaliga lösningar. I tredje hand renas dagvatten från olika områden i större anläggningar.
- Kommunen ska i prövning och tillsyn av verksamheter säkerställa en god hantering av kemikalier, oljor och andra produkter och material vid anslutna fastigheter, samt genom kunskapshöjande insatser säkerställa en god egenkontroll.

Ekosystemtjänster och robusta bebyggelsemiljöer

Höga flödestoppar vid skyfall och intensiva regn kan leda till att kapaciteten i dagvattenledningarna överskrids och att dagvatten bräddar över i spillvattennäten, som i sin tur kan brädda till sjöar och vattendrag och ibland också tränger upp i källare i våra hus.

I planeringen av våra samhällen behöver vi ge plats för vattnet. De traditionella systemen, där dagvattnet leds via rör i gatan till närmsta recipient, kräver dels mycket resurser för att bygga ut och underhålla, men innebär också att vattnet aldrig renas. Genom att istället låta vatten i högre grad infiltrera i öppna gröna stråk och lågpunkter eller anlägga växtbäddar för gatuträd, minskar volymen som behöver avledas och föroreningar fastläggs, samtidigt som grundvattnet fylls på.

För att nå målet om ekosystemtjänster och robusta bebyggelsemiljöer i Dals-Eds kommun ska följande åtgärder vidtas:

- Kommunen ska i sitt arbete med planer, i rådgivning vid byggnation och i sin roll som fastighetsägare och förvaltare av byggnader och gator mm, verka för att minska volymen dagvatten som behöver hanteras. Faktorer som bedöms som viktiga för detta är:
 - Andel av en tomt som får bebyggas och hårdgöras.
 - Val av markbeläggning, så att permeabla material används för parkeringar och garageuppfarter.
 - Rådgivning om vattenutkastare och lokal dagvattenhantering (LOD) på enskilda fastigheter.
- Kommunen ska genom sin ABVA ställa krav på maximalt flöde i fråga om det vatten som leds till den allmänna dagvattenanläggningen.
- Kommunen ska prioritera naturbaserade och mångfunktionella lösningar, som infiltration, växtbäddar för träd, svackdiken och dammar. Mångfunktionalitet ska beaktas, så att rening av vatten, uppbromsning av flöden, biologiska och estetiska värden, samt möjligheten att konstruera dammar så att de även kan fungera för släckvattenuppsamling, kombineras, där så är möjligt.
- Integrera öppna dagvattenlösningar i parker, grönområden och på allmän platsmark.
- I tidigt skede av planering ska behov och möjlighet att fördröja och rena dagvatten utredas, samt ytor reserveras för dagvattenhantering på kvartersmark, förgårdsmark och på allmän platsmark.
- Kommunen ska ha tydliga ställningstaganden för höjdsättning av mark vid bebyggelse och för infrastruktur, samt för att inte bygga i lågpunkter.
- VA-huvudmannen ska dimensionera dagvattenanläggningar efter branschstandard (Svenskt Vatten P110) och anpassas för framtida klimatförhållanden och markanvändning.
- VA-huvudmannen ska bedriva ett aktivt arbete med att separera dagvatten och spillvatten där duplikatsystem inte finns idag.
- Kommunen ska planera stadsmiljön för att tåla tillfällig översvämning vid extrema regn med återkomsttid på 100 år eller mer med framtida klimatförhållanden.

- Ställningstaganden enligt punkterna ovan ska implementeras i VA-plan, Vattentjänstplan, ABVA, samt genom att kommunen tar fram ett handläggarstöd för dagvatten i plan- och byggärenden.

En tydlig ansvarsfördelning

Ansvaret för omhändertagande av dagvatten är mer komplext än för dricks- och spillvatten. Kommunens VA-enhet har ett övergripande ansvar för ledningar och dagvattenanläggningar, men enskilda fastighetsägare, verksamhetsutövare och byggherrar har också ett ansvar, liksom kommunernas byggheter, gata/parkenheter, samt miljö- och hälsoskyddsförvaltning. För en effektiv hantering av dagvattenfrågor är det viktigt med tydlig rollfördelning.

För nå målet om en tydlig ansvarsfördelning i Dals-Eds kommun ska följande åtgärder vidtas:

- Dagvattenfrågan ska samordnas i en tydlig process från tidiga planeringsskeden, via genomförande, till drift och underhåll, där alla berörda aktörer känner till sitt ansvar och sin roll. För detta behöver kommunen ta fram en handbok, där olika roller och ansvar förtydligas.
- Kommunen arbetar med sin ABVA för att förtydliga fastighetsägares och verksamhetsutövares ansvar, samt jobbar aktivt med information till dessa om åtgärder som kan bidra till bättre dagvattenhantering.
- Kommunen ska verka för god samverkan mellan alla aktörer och föregå med gott exempel vad gäller dagvattenhanteringen på allmänna platser och på egna fastigheter.
- Fastighetsägare, verksamhetsutövare och väghållare ska tydligt informeras om sitt ansvar för en hållbar dagvattenhantering vid bygglov, markanvisning, exploateringsavtal, tillsynsärenden mm.
- Där det föreligger en förhöjd risk för miljöfarliga utsläpp i samband med olyckor ska förebyggande åtgärder vidtas i samarbete med väghållare och berörda verksamhetsutövare.
- VA-huvudmannen ska ha en god egenkontroll och skötsel av dagvattenanläggningen.
- Involvera markavvattningsföretagen där sådana finns och kan antas påverka dagvattenhanteringen.

Övriga dokument

Dagvattenstrategin utgör första delen i en Dagvattenplan och de mål och åtgärder som strategin anger behöver implementeras och konkretiseras i det dagliga arbetet genom att ytterligare dokument tas fram. Nödvändiga dokument för ett effektivt genomförande är:

- En Handbok, som klargör ansvarsfördelning mellan aktörer, samt när, var och hur dagvatten ska hanteras i olika situationer.
- Ett Handläggarstöd, som fungerar som checklista för hantering av dagvattenfrågan i olika planprocesser.
- En Åtgärdsplan: En långsiktig plan för hur det dagvatten som redan uppkommer i dagens situation ska utredas och åtgärdas.

